

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.411.002.03.2018

K/18/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

ul. Krakowska 28, 45-075 Opole

T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44

lop@nik.gov.pl

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1972
1973

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	K/18/003 – Wykorzystanie uwag i wykonanie wniosków pokontrolnych sformułowanych w następstwie kontroli <i>Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych (P/16/099)</i>
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Jarosław Pałęga, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/46/2018 z 21 maja 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Józefa Lompy, ul. Morcinka 2; 49-200 Grodków ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Katarzyna Telęga-Romian, Dyrektor ² (dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Dyrektor rzetelnie poinformowała Najwyższą Izbę Kontroli o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym z 30 czerwca 2016 r. W szczególności podjęte zostały skuteczne działania zapewniające zabezpieczenie szlaków komunikacyjnych wychodzących poza teren Szkoły, w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię oraz wyeliminowano nieprawidłowości stwierdzone w wyniku kontroli przeprowadzonej przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej⁴ w Brzegu, działających na podstawie upoważnień udzielonych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Brzegu⁵. Dotychczas nie doprowadzono jednak do wyrównania nawierzchni placu znajdującego się przed głównym wejściem do Szkoły.

Dyrektor szkoły w podejmowała działania zmierzające do uwzględnienia w planach zajęć dydaktyczno-wychowawczych zasad higieny pracy umysłowej i równomiernego obciążania zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Wprowadziła także dziesięciminutowe przerwy między zajęciami.

¹ Dalej: Szkoła.

² Dalej: Dyrektor.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Dalej: PSSE.

⁵ Dalej: PPIS.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu, przeprowadziła w 2016 r. w Szkole kontrolę *Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych (P/16/099)*. Wystąpienie pokontrolne skierowane do Dyrektora⁶ zawierało następujące wnioski w sprawie usunięcia nieprawidłowości:

1. Uwzględnienie przy sporządzaniu planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych na kolejne lata szkolne, w możliwie najpełniejszym zakresie, zasad higieny pracy umysłowej.
2. Zabezpieczenie szlaków komunikacyjnych wychodzących poza teren Szkoły w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście uczniów na jezdnię oraz zapewnienie równej nawierzchni placów na terenie Szkoły.
3. Zapewnienie wszystkim uczniom mebli dostosowanych do wymogów ergonomii.
4. Doprowadzenie do usunięcia pozostałych nieprawidłowości stwierdzonych przez kontrolę przeprowadzoną przez PPIS.

NIK zwróciła również uwagę, że:

1. Z uwagi na konieczność umożliwienia uczniom krótkiego odpoczynku, załatwienia potrzeb fizjologicznych oraz przejścia z klasy do klasy, a także zachowania higieny osobistej po zajęciach wychowania fizycznego, długość przerwy powinna wynosić co najmniej 10 min.
2. Biorąc pod uwagę biologiczny rytm dzieci i młodzieży zasadne byłoby rozpoczynanie zajęć o stałych porach, również w przypadku systemu dwuzmianowego.
3. W celu zachowania bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w klasie, uczniom wskazane byłoby zapewnić co najmniej 2 m² powierzchni na osobę, w celu swobodnego i bezpiecznego poruszania się podczas zajęć lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 59-62)

Dyrektor poinformowała NIK⁷ o sposobie wykonania wniosków i wykorzystania uwag, tj. o:

- usunięciu usterki mechanicznej oraz pomalowaniu ścian w dużej sali gimnastycznej,
- przywróceniu właściwego stanu sanitarno-technicznego ścian w magazynie warzyw, jaj oraz w kuchni,
- zamiarze zabezpieczenia szlaków komunikacyjnych oraz wykonania wentylacji w pomieszczeniu WC dla dziewcząt (do 31 sierpnia 2016 r.) oraz dostosowania stanowisk pracy uczniów do wymogów ergonomii (do 20 września 2016 r.),
- podjęciu działań w celu zabezpieczenia środków na wykonanie nawierzchni placów wokół Szkoły do 31 sierpnia 2017 r.,
- zamiarze uwzględniania w planach lekcji zasad higieny umysłowej oraz równomiernego obciążania zajęciami oraz planowanym wprowadzeniu przerw dziesięciominutowych.

(dowód: akta kontroli str. 63-64)

⁶ Wpłynęło do Szkoły 5 lipca 2016 r.

⁷ W piśmie z 7 lipca 2016 r., które wpłynęło do Delegatury NIK w Opolu 15 lipca 2016 r.

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 1.

W latach szkolnych 2016/2017 oraz 2017/2018⁸ obowiązywało sześć planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych⁹. Za wyjątkiem dziewięciu¹⁰ z 12 oddziałów w roku szkolnym 2016/2017 oraz dwóch¹¹ z 14 oddziałów w roku szkolnym 2017/2018 zajęcia rozpoczynały się o stałej porze, tj. różnica nie przekraczała jednej godziny. W planach tych występowały dni, w których kumulowane były przedmioty wymagające zwiększonej pracy statycznej i koncentracji oraz łączono je w dwugodzinne bloki, jak również lokowano te przedmioty po piątej godzinie lekcyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 3-8)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Organizacja pracy uczniów była nie w pełni zgodna z zasadami higieny nauczania. Jak ustalono, plany zajęć edukacyjno-wychowawczych, w przypadku 11 oddziałów¹² (z 14 zbadanych¹³), nie przewidywały rozpoczynania zajęć o stałej porze. Powyższe nie uwzględniało potrzeby równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, a tym samym naruszało wymogi wynikające z § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. *w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*¹⁴. Dodatkowo w planach lekcji sześciu¹⁵ spośród ośmiu oddziałów objętych badaniem, obejmujących klasy 4-7, przedmioty wymagające zwiększonej koncentracji¹⁶ lokowano po piątej godzinie lekcyjnej, a w przypadku wszystkich tych oddziałów przedmioty te łączono w bloki, tj. bezpośrednio po sobie. Naruszało to zarówno art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*¹⁷, zgodnie z którym dyrektor ustala tygodniowy rozkład zajęć określający organizację zajęć edukacyjnych z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia i higieny pracy, jak i § 2 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym dyrektor zobowiązany jest zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole.

(dowód: akta kontroli str. 3-8)

Dyrektor wyjaśniła: *W przypadku klas 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5b, 6a w roku szkolnym 2016/2017 oraz klas 3a i 3b w roku szkolnym 2017/2018 zajęcia w poszczególnych dniach tygodnia nie rozpoczynały się o stałej porze ze względu na liczbę oddziałów przekraczającą ilość sal lekcyjnych. Zajęcia w szkole odbywają się w systemie dwuzmianowości. W przyszłym roku szkolnym sytuacja ulegnie zmianie i wszystkie klasy będą uczyły się na jedną zmianę o stałej porze. (...) Łączenie zajęć w dwugodzinne bloki np. przyrody, matematyki i języka polskiego podyktowane jest praktyczną formą zajęć, lekcjami w terenie, wykonywaniem pomiarów, obserwacji i doświadczeń oraz wycieczek przedmiotowych. Tego typu działania wymagają dłuższego niż 45 min. czasu pracy. W odniesieniu do klas 4b*

⁸ Do dnia kontroli NIK.

⁹ Po trzy w każdym roku szkolnym.

¹⁰ Klasy 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5b, 6a.

¹¹ Klasy 3a i 3b.

¹² W przypadku klas 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5b, 6a w roku szkolnym 2016/2017 oraz klas 3a i 3b w roku szkolnym 2017/2018, rozbieżności pomiędzy godziną rozpoczęcia zajęć w poszczególnych dniach tygodnia wynosiły więcej niż jedną godzinę lekcyjną.

¹³ Klasy 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 6b w roku szkolnym 2016/2017 oraz dodatkowo klasy 7a i 7b w roku szkolnym 2017/2018.

¹⁴ Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69, ze zm.; dalej: rozporządzenie *w sprawie bezpieczeństwa i higieny*.

¹⁵ Klasy 4b, 5a, 5b, 6a w roku szkolnym 2016/2017 oraz klasy 4b, 5a, 5b, 7a i 7b w roku szkolnym 2017/2018.

¹⁶ Matematyka, przyroda, fizyka i chemia.

¹⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 996 i poz. 1000.

i 5b, w których wystąpiły dni w których ujęto dwa przedmioty wymagające długotrwałej koncentracji, tj. matematykę i przyrodę, a jednocześnie wystąpiły dni, w których nie zaplanowano żadnego z ww. przedmiotów Dyrektor wyjaśniła, iż są to klasy o zwiększonej liczbie godzin wychowania fizycznego, w związku z tym, równomierne uwzględnienie tych przedmiotów jest utrudnione.

(dowód: akta kontroli str. 52-55)

Opis stanu
faktycznego

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 2.

W wyniku oględzin przeprowadzonych 22 maja 2018 r. stwierdzono, że szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren szkoły były zabezpieczone w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię. Powyższe wypełniało obowiązek wynikający z § 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Ponadto zlikwidowane zostały schody i wykonano nową nawierzchnię placu pomiędzy budynkiem Szkoły a kompleksem boisk sportowych. Nie doprowadzono jednak do wyrównania nawierzchni placu przed głównym wejściem do Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 43, 46)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Podczas oględzin przeprowadzonych 22 maja 2018 r. stwierdzono liczne pęknięcia i ubytki na placu przed głównym wejściem do Szkoły, co naruszało wymóg wynikający z § 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Zgodnie z tym przepisem na terenie szkoły zapewnia się równą nawierzchnię dróg, przejść i boisk.

(dowód: akta kontroli str. 46-48)

Dyrektor wyjaśniła: *Nawierzchnię placu przed głównym wejściem do budynku szkoły uzupełniamy w ramach własnych środków. Szkoła nie dysponuje budżetem, który pozwala na wymianę nawierzchni. Co roku problem ten jest ujmowany w protokołach przeglądu bhp placówki.*

(dowód: akta kontroli str. 55)

Opis stanu
faktycznego

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 3.

Dyrektor dostosowała meble edukacyjne do zasad ergonomii, co zostało potwierdzone w protokole kontroli przeprowadzonej przez upoważnionych przez PPIS pracowników PSSE w Brzegu¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 33-37)

W odniesieniu do wniosku pokontrolnego nr 4.

W wyniku przeprowadzonych w dniu 22 maja 2018 r. oględzin stwierdzono, że wyeliminowane zostały nieprawidłowości ujawnione w trakcie kontroli przeprowadzonej przez PPIS, tj.:

- usunięto usterkę wentylacji mechanicznej w dużej sali gimnastycznej oraz zainstalowano wentylator elektryczny w WC dla dziewcząt przy małej sali gimnastycznej,
- pomalowano ściany w dużej sali gimnastycznej na wysokości balkonu oraz w magazynie warzyw i jaj, a także sufit w kuchni nad pochłaniaczem,

¹⁸ Protokół kontroli Nr HDM.4041.15.1.2016.RT z 17 października 2016 r. w związku z nakazem wynikającym z decyzji PPIS nr HDM.4041.15.1.2016.RT z 6 czerwca 2016 r.

- zlikwidowano schody i wykonano nową nawierzchnię placu pomiędzy budynkiem Szkoły a kompleksem boisk sportowych.

(dowód: akta kontroli str. 33-35, 43-46)

W odniesieniu do uwagi nr 1.

Dyrektor podjęła skuteczne działania w celu zwiększenia długości przerw między zajęciami. Od początku roku szkolnego 2016/2017 minimalna długość przerw wynosiła 10 min. Ponadto zaplanowana została jedna długa przerwa (20 min.), którą ulokowano po piątej godzinie lekcyjnej - dla klas od pierwszej do trzeciej oraz po szóstej godzinie lekcyjnej - dla klas od czwartej do szóstej. Powyższe wypełniało wymogi wynikające z § 2 i § 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 51)

W odniesieniu do uwagi nr 2.

Powierzchnia 11 sal lekcyjnych, z których korzystały pierwsze, drugie i trzecie klasy wynosiła 49,45 m², a pozostałe 10 sal lekcyjnych, z których korzystały klasy czwarte, piąte i szóste miały powierzchnię 48,56 m². W przypadku ośmiu oddziałów¹⁹, liczba ich uczniów wynosiła od 25 do 28, w związku z czym uczniowie ci nie mieli zapewnionej, co najmniej 2 m² powierzchni dla każdego z nich. W przypadku najliczniejszego oddziału na jednego ucznia przypadało jedynie 1,73 m² powierzchni.

(dowód: akta kontroli str. 49-50)

Dyrektor wyjaśniła: *Przepisy prawa oświatowego regulują liczebność tylko w oddziałach I-III (do 25 uczniów), przy czym liczba ta może wzrosnąć dwa razy w ciągu roku szkolnego. Liczebności w pozostałych oddziałach nie precyzują przepisy, a wynika ona z liczby uczniów realizujących obowiązek szkolny w PSP nr 3 w Grodkowie.*

(dowód: akta kontroli str. 52-55)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK ponownie zwraca uwagę, że w celu zachowania bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniom w klasie zasadnym jest zapewnienie, co najmniej 2 m² powierzchni na osobę, aby uczniowie mogli swobodnego i bezpiecznego poruszania się podczas zajęć lekcyjnych.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*²⁰, wnosi o kontynuowanie działań mających na celu wyrównanie nawierzchni placu przed głównym wejściem do szkoły oraz sporządzanie planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych na kolejne lata szkolne z zachowaniem, w możliwie najpełniejszym zakresie, zasad higieny pracy umysłowej.

¹⁹ 1b, 2c, 3a, 3c, 4b, 5b, 7a, 7b.

²⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 oraz z 2018 r. poz. 1000; dalej: ustawa o NIK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 15 czerwca 2018 r.

Kontroler
Jarosław Pałęga
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor

DYREKTOR
Delegatury NIK w Opolu

.....
podpis